

Lokalt selvstyre mellom barken og veden?

Innbyggerne og vårt felles naturgrunnlag: Slik kan Statsforvalterens oppdrag oppsummeres. Mange er glad for at vi er en sikkerhetsventil for innbyggere og natur, men av og til syns noen at vi blander oss for mye.

Publisert 22.02.2024

Det er som regel kommunen vi går til når det gjelder skolen og barnehagen, omsorgsbolig, barnevern, fortausbrøyting eller byggesaker. Den norske kommunen har ansvar for veldig mye som er viktig i folks hverdagsliv. Kommunen skal også ivareta naturen og jorda som produserer mat. Og mye annet. Jevnt over gjør da også kommunene en god jobb! Mange flinke folk jobber i kommunene, og vi skal være takknemlige overfor de som frivillig stiller opp til kommune- og fylkesvalg på vegne av fellesskapet.

Du syns kanskje ikke det er så lett å være innbygger bestandig, men jeg tror ikke det alltid er like lett å være kommune heller. Lite penger kombinert med innbyggere som vil ha flere og bedre tjenester. Dertil kommer en stat som minner om at lover og regler skal følges selv om det koster mer penger enn kommunen hadde funnet plass til i budsjettet.

Eller når kommunen vil ha plass til bolig og næring for å bidra til mer liv i lokalsamfunnet: Da kan man oppleve naboer som klager og ikke vil ha mer trafikk eller andre forstyrrelser i nærmiljøet. Og sannelig dukker ikke staten opp her også, og minner om nasjonale regler som må ivaretas: Storting og regjering har slått fast at naturmangfold, dyrkamark, beite for reindrifta, lekeareal for ungene og mye annet skal tas hensyn til i planlegginga. Men selv etter at kommunen har gjort sitt beste for å ivareta dette, kan en nabo eller andre sende klage på kommunens vedtak til Statsforvalteren. Får de medhold, må kommunen kanskje gjøre om på vedtaket eller sette i verk tiltak som gjør at de kan fatte et lovlig vedtak.

Sånn går no dagen, tenker kanskje kommunen, og syns de lever et liv mellom barken og veden. Joda, lover og regler setter noen rammer for oss alle, også kommunene. Samtidig har lokale folkevalgte og deres administrasjoner et betydelig handlingsrom og kan bestemme mye! Vi hos Statsforvalteren hjelper gjerne til med å synliggjøre mulighetene i det lokale selvstyret.

Men noen ganger er det slik at enkeltmenneskets rettigheter trumfer kommunens syn på hva som er tilstrekkelig – være seg tildeling av velferdstjenester eller ivaretagelse av nabointeresser i en utbygging. Og noen ganger er det slik at viktige naturinteresser eller hensynet til dyrkamarka veier tyngre enn lokalpolitiske ønsker om å bygge akkurat der.

Når Statsforvalteren er inne i slike saker, er det fordi vi på vegne av nasjonale myndigheter skal se til at innbyggerne får ivarettatt sine rettigheter og at nasjonal politikk på bl.a. naturområdet blir fulgt opp i Trøndelag.

Dette gjør vi aller mest gjennom informasjon og veiledning i tett kontakt med kommunen. Men vi har også myndighet til å behandle klager fra innbyggere og vi skal sikre at nasjonale interesser ivaretas i lokale planer.

Da hender det vi og kommunen ser ulikt på hvordan individuelle rettigheter og nasjonal politikk skal følges opp i praksis. Vi har ulike roller, men takket være tett og god kontakt finner vi stort sett løsninger som alle kan leve med. Til beste for innbyggerne og vårt felles naturgrunnlag.

Kronikk av: Frank Jenssen, Statsforvalter i Trøndelag

